

SPRAWOZDANIE Z VII SEMINARIUM POLSKIEJ MYŚLI PEDAGOGICZNEJ *KONSERWATYWNA MYŚL PEDAGOGICZNA W POLSCE – MAPOWANIE POLA BADAWCZEGO*, KRAKÓW, 22 WRZEŚNIA 2021 ROKU

Coroczne spotkania pedagogów zainteresowanych rodzimymi koncepcjami pedagogicznymi w ramach Seminariów Polskiej Myśli Pedagogicznej powoli stają się tradycją. W tym roku w dniu 22 września odbyło się w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego siódme już z kolei spotkanie, tym razem poświęcone tematowi zaproponowanemu przez pomysłodawczynię i wieloletnią przewodniczącą Seminarium prof. dr hab. Janinę Kostkiewicz: *Konserwatywna myśl pedagogiczna w Polsce – mapowanie pola badawczego*.

Uczestników VII Seminarium Polskiej Myśli Pedagogicznej powitali prof. dr hab. Jarosław Górniak, Prorektor ds. rozwoju Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dr hab. Anna Gawęł, prof. UJ, Dyrektor Instytutu Pedagogiki UJ, a także współorganizatorzy tegorocznej konferencji: prof. dr hab. Janina Kostkiewicz i dr hab. Andrzej Ryk, prof. UP. Wykład wprowadzający wygłosił zaproszony przez organizatorów prof. zw. dr hab. Bogdan Szlachta, który z perspektywy historii myśli politycznej omówił istotę konserwatyzmu jako niejednolitej, niespójnej, zróżnicowanej doktryny politycznej czy stylu myślenia. Podkreślał istnienie wielu nurtów myślenia konserwatywnego, nawiązujących np. do tradycji brytyjskiej lub francuskiej, akceptujących ład transcendentny jako element rzeczywistości lub pozostających jedynie przy ładzie społecznym, odwołujących się do prawa objawionego lub prawa naturalnego.

W pierwszej z trzech sesji uczestnicy Seminarium mieli przyjemność wysłuchać dwóch wykładów poświęconych szeroko zakreślonym relacjom pomiędzy konserwatyzmem a myślą i praktyką pedagogiczną. Prof. dr hab. Bogusław Śliwowski poświęcił swoje wystąpienie podejściu konserwatystów do polskiej polityki oświatowej po 1989 roku. Szeroko omawiając wpływ zmian politycznych na przestrzeni ponad trzydziestu lat transformacji ustrojowej, zwrócił

uwagę na podobne podejście przedstawicieli różnych partii politycznych do edukacji, charakteryzujące się upartyjnieniem, etatyzmem, niepoddawaniem oświaty kontroli społecznej, pseudosamorządnością i akceptacją dla działań pozorowanych. Podkreślając konieczność nowych rozwiązań, zadał ważne pytanie o zalety i wady pluralizmu dla systemu edukacji i przyszłej polityki oświatowej. W kolejnym wystąpieniu dr hab. Marek Rembierz, prof. UŚ, zastanawiał się nad korzyściami, jakie z namysłu konserwatywnego może wynieść myśl pedagogiczna. Podkreślał znaczenie konserwatyzmu jako pewnego refleksyjnego kontrapunktu, który w natłoku różnych propozycji, również w obszarze wychowawczym, daje przestrzeń do pogłębionej refleksji. Przedstawione referaty skłoniły uczestników Seminarium do ożywionej dyskusji.

Druga i trzecia sesja VII Seminarium Polskiej Myśli Pedagogicznej poświęcona została bardziej szczegółowej problematyce, poszukującej konserwatywnych tropów i inspiracji w myśli pedagogicznej różnych postaci, zarówno związanych z historią idei pedagogicznych, jak i przedstawicieli innych nauk, a także subdyscyplin pedagogicznych. Dr hab. Maria M. Boużyk, prof. UKSW, przedstawiła w imieniu swoim i ks. dr hab. Stanisława Chrobaka, prof. UKSW, teocentryczną antropologię Andrzeja Maryniarczyka SDB, jako swoisty miernik konserwatyzmu w pedagogice. Postawiła ważne poznawcze pytania, dotyczące miejsca antropologii teocentrycznej w pedagogice, jej relacji z katolicyzmem oraz możliwości zastosowania jej do identyfikacji wartości zagrożonych współczesnymi przemianami społeczno-kulturowymi. Następnie dr hab. Anna Sajdak-Burska, prof. UJ, zastanawiała się nad relacjami pomiędzy myślą konserwatywną a teorią kształcenia. Zwróciła uwagę, że utożsamianie konserwatywnego oglądu wychowania z ideologią transmisji kulturowej jest uproszczeniem, a osadzenie współczesnej praktyki pedagogicznej w podejściu konserwatywnym nie musi oznaczać braku zastosowania nowoczesnej teorii kształcenia. Dwa kolejne referaty odwoływały się do konserwatywnego myślenia o wychowaniu prowadzonego z perspektywy innych dyscyplin naukowych. O tradycjach w socjologii wychowania i ich wpływie na współczesne interpretacje procesu wychowawczego mówił dr Łukasz Albański z UP, zaś o poglądach polskich przedstawicieli prawa karnego dotyczących edukacji referowała dr Sabina Prejsnar-Szatyńska. Natomiast dr hab. Witold Chmielewski, prof. AIK, zaprezentował zebrany sylwetkę prof. Haliny Taborskiej, skupiając się na warszawsko-lubelskim etapie jej rozwoju naukowego. W kolejnym referacie dr hab. Wiesława Sajdek, prof. UJD, przedstawiła specyficzne rozumienie konserwatyzmu Augusta Cieszkowskiego w jego filozofii społecznej. Zwróciła uwagę na połączenie w myśli tego filozofa możliwości postępu społecznego z istnieniem w danym społeczeństwie dobrze rozumianego konserwatyzmu.

Sesję trzecią rozpoczął wykład dr. hab. Mikołaja Krasnodębskiego, prof. PWSZ w Głogowie, który zastanawiał się nad relacją pomiędzy konserwatyzmem a neotomizmem. Uczynił to, odnosząc się do neotomistycznej myśli filozoficznej ks. Franciszka Gabryła, wskazując na jego ogromną i nierozpoznaną

spuściznę naukową. Kolejne dwa referaty przeniosły uczestników do XIX-wiecznej Galicji. Ks. dr hab. Grzegorz Godawa, prof. UP JP II i ks. dr Czesław Chrzęszcz z Biblioteki i Archiwum Diecezji Bielsko-Żywieckiej w swoim wystąpieniu zaznajomili obecnych z problematyką nauczania religii w XIX i na początku XX wieku w Galicji. Wskazując na kontekst społeczno-kulturowych przemian w tym okresie, zaakcentowali zachodzące wówczas zmiany w działalności katechetów, także w obszarze stawianych przed nimi zadań, dzieląc wcześniej przedstawioną tezę, iż konserwatyzm pedagogiczny (katechetyczny) nie musi iść w parze z brakiem nowoczesnych rozwiązań w obszarze dydaktyki. Zaś dr Dominika Jagielska dokonała krótkiej syntezy poglądów pedagogicznych Stanisława Tarnowskiego, jednego z głównych przedstawicieli środowiska galicyjskich stańczyków. W kolejnym wystąpieniu dr Iwona Ocetkiewicz roztoczyła refleksję dotyczącą edukacji domowej i jej związków z przeszłością i przyszłością. Zaś dr Marta Krupska odnosząc się do myśli Kazimierza Dąbrowskiego, rozważała problematykę cierpienia i kultury, szukając w nich inspiracji pedagogicznych i personalistycznych. Następnie mgr Urszula M. Krzyżanowska przedstawiła zebranych poglądy Zenona Grocholewskiego, kardynała Kościoła katolickiego i wieloletniego prefekta Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej. Przedostatni referat przedstawił współorganizator Seminarium, dr hab. Andrzej Ryk, prof. UP, przybliżając uczestnikom zgromadzonym w sali konferencyjnej IP UJ i przed ekranami sylwetkę Władysława Seredyńskiego, wskazując przy tym konserwatywny charakter jego myślenia o wychowaniu człowieka.

Jako ostania głos zabrała prof. dr hab. Janina Kostkiewicz. W wystąpieniu – będącym jednocześnie referatem, jak i podsumowaniem całego Seminarium – zatytułowanym *Co znaczy konserwatyzm w myśli pedagogicznej?* przewodnicząca Seminarium, odwołując się do koncepcji Rogera Scrutona, wskazała pewne idee mające znaczenie dla wyodrębnienia konserwatyizmu w myśli pedagogicznej. Udana obrada zakończyła się dyskusją, która zaowocowała wnioskiem zebranych o konieczności kontynuowania rozważań nad tą problematyką. Należy dodać, iż VII Seminarium Polskiej Myśli Pedagogicznej odbyło się w formie hybrydowej i zgromadziło liczne grono osób zainteresowanych zapowiedzianymi treściami: 20 osób było obecnych stacjonarnie, zaś on-line brało udział w konferencji prawie 40 osób.

DOMINIKA JAGIELSKA
ORCID: 0000-0003-4633-0550
Kraków